

Діло

Виходить що-дня рано
крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шваб. 26.726.
Адреса тел. „Діло-Львів“
Число телефону 261

Рукописів
редакція не зберігає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно 3 60 К.
чвертьрічно 10 —
піврічно 20 —
цілорічно 40 —
у Львові (без доставки):
місячно 3 — К.
чвертьрічно 9 —
піврічно 18 —
цілорічно 36 —

За зміну адреси
платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Строчка п'ятихвилина, двошпаль-
на, в надісланім 50 с.
Відомостях 80 с. в редакційній
часті 1 К. Повідомлення про
зміни і заручки 1 50.
Некрологів стрічка 1 К.
Сталогоголошень за окремою
умовою.

Одні примірники коштує
у Львові 12 с.
на провінції 14 с.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Заче: Видавничча Спілка „Діло“.

Чернівці заняті. Твердий опір Росіян. Велика битва на Заході

ЗВІДОМЛЕНЕ ЦІ К. ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ з 3. серпня.

Нині увільнено Чернівці втретє від російського наїзду. Ворог віддав місто після завязаних боїв.

На Команешті війська ген. Кевеша побиди ворога в чудовім наступі російські війська, при чім особливо відзначили ся 101 полк. Рівночасно мусли Росіяни між Прутом і Дністром уступити перед натаском союзних військ і податись до границі. Нині рано рівночасно з тим, коли хорватські відділи вдерли ся до міста через міст на Пруті, — війська архика. Йосиф на чолі наших полків серед радости населення до увільненого міста. На північ від Дністра сидувались вороги в кількох місцях протинаступачи дати собі полешку. Скорізь їх відверто.

Покінчено очищення кута Збруча.

В південній Буковині обсаджено Кімолоні. В закутаній трьох краях ми дійшли на західній беріг румунської Бистриці. Між провідом Ойтоша і Кашіну не адали ся ведені значними силами наступу ворога.

ЗВІДОМЛЕНЕ ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ з 3. серпня.

Східний терен війни.

Група військ ген. полк. Бем Ефмолія. На схід від Гусятини міцні бої. Мамо твердо до опору Росіяни здобули приступом кілька місцевостей над долиною Збручем. При здобуттю Кобринець відзначили ся особливо баварські ополченці.

Між Дністром і Прутом ворог перед полуднем ся ставляв опір, але полон. почав подчати ся назад під напором військ ген. піхоти Ламана. Гарячі бої на північ від Черновців значать його шлях. Нині рано австро-угорські війська ген. піхоти Крітека увійшли до Черновців від заходу (на полудні від Пруту) під особистим провідом архика. Йосифа. Далше на полудне ниші війська архика. Йосифа переломили російські становища коло Слободії в Дні дені. Візьмо Чудин в долині Милого Серету. Седє і Філякє над Сучавою.

В Кімолонту посували ся наші війська вперед серед боротьби між домами. Поводить ся нам також в горах над Бистрицею. На Кашіну! несприятель надарко наступав кілька разів з втратами.

Західний терен війни.

Фронт ки. Рупрехта: На фронті битви у Фляндрії вчєра в часі непогоди була боротьба артилерії особливо напрасна тільки близько побережя і на півн. схід від Іперя. Наступи Англіяв на дорозі з Нюпорт до Вестенде і на схід від Вхсхоузе не поведи ся. Так само наступи коло Langemarck Ворог острілював найтяжшими гарматами Roulers, де скоро нило ся багато бельгійського населення. Боротьба на полях перед позиціями на північ від каналу Ла Бас коло Мембу і Найсонт шаслива для нас.

Група військ німецького наступника втретє: На захід від Аллемані на дорозі з Лаон до Соїнона Французи вдерли ся до наших полків, але їх виклишено. Коло Сєну опанували ми несподіваним наступом французські становища в удержанні їх. С богато по лоденях. На півн. березі Мози відверто на ступи Французи.

Львів 3. серпня 1917.

Уживаний до високо-офіційних заяв „Fremdenblat“ проголошив отсе як задачу твореного тепер н-вого привітєлєства створене нової конституції для Австрії. Створене нової конституції! Повне перетворенє держави! Клич, який протягом десятиліть перед війною був кличем уполісіджєних в Австрії партій і на родів, нині стаєть ся кличем кермуючих кругів сеї держави. Можна би й треба би широко привитати се рішенє, який зміст його в самім своїм засновку не містив — як стільки добрих нераз починів у давнійшій і новійшій історії сеї держави — елементів нездорового компромісу між стружми, які себе виключають і які з природи своєї не можуть бути ніяким справдішим компромісом обняті. Бо що инше, як безвиглядний, нездоровий компроміс і як беззаливне спрєганє виключаючих себе принципів — означають слова офіційної заяви про повне управосидженє всіх житєвих сил народів держави, сквані рівночасно з заявою, що має се бути перевезене при абереженю дотеперішних границь країв коронних?!

Кому абереженє дотеперішних країв потрібне? Нікому иншому, як тільки тям національностям, для котрих країви конституції були „закономно“ підставою для їх володіння над другою народністю краю, володіння, яке висловлювало ся використанням усіх матеріальних і моральних сил пдчиненої народности для економічного і культурного розвитку народности пануючої. Зокрема відносить ся се до Галичини — неприродно великої адміністраційної одиниці, приладженої для потреб польського володіння над українською людністю і землею і такі твори мають бути „збережені“!

Форми такі має дати славетний Керберівський помисл: поділу на округи. Яку ціль може мати в Галичині, досіба ж у Східній Галичині, покраєні країни на національні округи? Абсолютно ніякої иншої цілі така операція не може і не буде мати, як тільки: дати польським меншостям змогу далі пачувати над країною. З помічю всіх безмірних своїх привилєй у Східній Галичині зрібні гуртки польської бюрократії, міщан і дідачів протягом більше півсотні літ витятали всі житєві соки українського племені для скріплення своєї національности. Польську культуру в Східній Галичині оплачував в 2/3 частях український злос — сконстатував се не якийсь Українець або приятель Українців, а сам посол Дашинський. Ціною нашого селянства, коштом його анальфаетизму і його господарської руйни будувал ся ті кріпости польщини в східній Галичині, які можуть несаїдомого річи чужинця обманити що до дійсного національного характеру сеї країни. Поділ на округи має ті кріпости, те неправно назбиранє добро раз на все абєрїгтї і укрїпнтї, щоб припадком якась частина сих дібр не вернула ся до рук їх правлєного втворює — справдішого господаря сеї країни, Українця! З пола частоколів поділу на округи (доконаного, мимоходом кажучи на підставі славного спису Божинського!) будуть польські плянатори споглядати на звичєну українську землю і на доведену до жебрацької торби масу українського селянства — так дуже звичєну, що сил їй не стане на подвигненє.

Се має бути та радикяльна перебудова, про яку лише „Fremdenblat“ і Бліхтр польщини, який так швидко обсидував ся на українським Поділє серед інших публично-правних відносин, має шляхом поділу на округи в неподіленій Галичині абєрїгтї ся і утривалити ся.

та. Вважємо не тільки своїм національним обовязком, а й своїм обовязком горожан Австрії, ясно і отверто сказати своє слово в сій дискусії. Тільки тоді український нарід може почуватись у сій державі як в себе дома, як у справді своїй державі, коли стерта буде фікція польщини з нашої землі, коли розбита буде єдність сеї штучно зіпленої Галичини, коли на схід від Сяну розпичєть ся з окрема, наділена автономією і самоуправною областє, в якій український елемент буде мати свої природні права пануючої народности, а в якій польським меншостям будуть прислугувати такі самі права, які служити муть українським меншостям на тім боці Сяну.

Поділ Галичини і створенє окремої української провінції в Австрії — се альфа і омега української національної політики в сій державі і се єдина справдішна розвязка національного питання в Галичині. Все инше — обдурюванє инших або дурєнє себе самих.

„Росія прийде до себе“.

ЛОНДОН (Ткб). В парламенті заявив Лойд Джорж між ин., що він певний, що Росія прийде до себе. Теперішнє російське правительство муть боротись з майже нелоборимими перешкодами. Треба се мати на увазі коли не хочемо піти на руку нещасливим теціям, котрі звертають ся проти антанті.

Боротьба о Буковину.

ВІДЕНЬ (Ткб). З воєнної пресової кватири доносять: Операції останних днів викликали форсовану боротьбу. В посіданю австрійських військ Кучуґмік 12 км. на північ від Черновців. Вони вдерли ся й до лісистої, гірського терену на полудне від давньої границі держави. Тим часом російські сили в долині Прута й між нею та Серетом ставили завязаний опір. Там офензива скоро неждодала воржі ліній й довела до зняття Черновців. До них вступив вожд, що здобув собі славу на високорівні Добердо на чолі 5 одомучецької дивізії при помочи хорватських військ, які рівночасно від півночи йшли на місто. В тяжко-доступнім гірським і ліснєнім обшарі на полудне від Сучави виперли ми ворога в діл ріки, а спішенє кіннота дійшла до Кімполонга.

В Карпатах далше викрушуєть ся російський фронт. Сильний розгін нашої піхоти, котра наступає йому на пати, силє його вибирати напрям, який йому накладає ся.

Ускі змаганя російсько-румунських військ, щоб з долини Пугни вплинути на хід буковинських операцій не придали ся на ніщо. Таким чином мимо посвяти, з якою уступаючі Росіяни борять ся в богатєх місяцях побідний похід наших військ дійшов в останних днях майже до границь Буковини, що близько рік була обсаджена ворогом.

Димісія Брусілова.

Карайлов начальним вождом.

ПЕТРОГРАД. (Б. Райтера). Ген. Брусілов просив тимчасовий уряд о увільненє зі становища начального команданта російської армії. Місце його заняв Карайлов. Ген. Черемісов, дотепер командант 8. армії, обійме команду полуднево-західного фронту.

Димісія Радка Димітрієва.

ПЕТРОГРАД. (Б. Райтера). Радко Димітрієв зложив провід над 12 тою російською армією, його місце займе Парський, начальний вожд північного фронту.

Висід 3-літньої війни.

БЕРЛІН (Ткб). Війська осередіх держав ваяли в 3 літах війни понад 3 мільони полонс-

них та здобули 12,157 гармат, 8,352 машинних і 1,655,805 авіаційних крісів, 10 640 муніципальних возів, 3,216 тав. пращ, около 5 мільйонів гарматних куль і нелічній кількості иншого воєнного матеріалу. Числа ті відносять ся лиш до здобичі, яку перевезено до осередних держав; навіть в приближенню годі подати числа того, що в полі зараз ужито проти ворогів.

Осередні держави обсадили 548,800 кв. км., отже значно більше від поверхні німецької держави та здобули 47 кріпостей. Держави коаліції обсадили тільки 15,000 кв. км. простору

Коли буде мир?

П АРИЖ. (Тбк.) Палата радила вчора над залитом в справі загальної політики уряду. Republique говорив про захав німецького канцлера і гр. Черніва, яким треба протиставити не політику саростовань, але політику чинної оборони.

Відповідав на те президент міністрів Рібо і при тім порушив справу закінчення мира. Він сказав: Хочемо мира, але почесного і справедливого. Колиб ми зрекли ся Альзатії й Льота рингі і мусли самі відбудувувати знищені провінції, то булаб се згода на те, щоб руїна Франції удержала ся на дальше. Крім того ма либ ми страшний напір осередних держав, що булаб тоді пананя положення.

Вони хочуть дати Бельгії милостиню а з нас зробити несольників. Мусимо їх побідити, але не тайними з'їздами. Соціалісти — говорив Рібо — се висланники німецького цисаря.

Наступила бурлива сцена. Міню сказав: Не будемо радити з такими людьми, як Шайдман і не подамо їм нашої руки.

Рібо: Та скваллівість ворогів в справі порозуміння народів се тільки облуда.

Відповідаючи на замітку Сосіа'а в справ договорів, про які агадував німецький канцлер, сказав Рібо:

Не хочемо насильних анексії Віддане Альзатії і Льотарингі не треба уважати анексією тільки зворотом. Крім того жадаємо забезпе ченя проти пруського милітаризму.

Опісля палата прийняла дневний порядок Leiz'a.

Конференція в Лондоні

С ТОКГОЛЬМ (Тбк.) „Соціалдемократен“ доносить, що організаційний комітет міжнародної конференції коаліції отримав вчора депешу від секретаря французької соц. партії з донесенням, що Французи годять ся на вібуте конференції союзників у Лондоні в днях 28 і 29 серпня.

Чхеїдзе головою міжнародної конференції.

С ТОКГОЛЬМ (Тбк.) „Stockholms Tidningen“ доводить ся, що головою міжнародної конференції буде заіменованій голова робітничо жов нірської Ради Чхеїдзе.

Про оборот і ціни свічок.

ВІДЕНЬ (Тбк.) Дневник державних законів о товнше новий розпорядок про оборот і ціни свічок.

Універсал Української Центральної Ради.

Громадяни землі української! Представники Временного Правительства повідомляю нас про ті певні заходи, яких Временне Правительство має ужити в справі управління на Україні до Учредительного Зібрання. Временне Правительство, стелячи на сторожі завойованої революційним народом волі, визнаючи за кожним народом право на самоозначення і відносячи остаточне установлення форми його до Учредительного Зібрання, простягає руку представникам української демократії — Центральної Раді — і захиликає, в згоді з ним, творити нове житє України на добро всієї революційної Росії.

Ми, Центральна Рада, яка завше стояла за те, щоби не віддавати України від Росії, що би вкупі з всіми народами її прямувати до розвитку та добробуту всієї Росії і до єдності демократичних сил її, з задоволенням приймаємо заклик правительства до єднання і оповіщаємо всіх громадян України:

Українська Центральна Рада, вибрана українським народом через його революційні організації, незавбаром поповнить ся на справедливих основах представниками інших народів, що живуть на Україні; від їх революційних організацій, і тоді стане тим єдиним найвищим органом революційної демократії України, який буде представляти інтереси всієї людности нашого краю.

Половина Центральна Рада виділить на ново зі свого складу окремі відповідальний перед нею орган — Генеральний Секретаріат, що буде представлений на затверджене Временного Правительства як носитель найвищої влади всієї Временного Правительства на Україні.

Усі органи будуть обидані всі права і засоби, щоби він, як представник демократії всієї України і разом з тим, як найвищий крайній орган управління, мав змогу виконувати складну роботу організації та упорядкування житє всего краю в згоді з всею революційною Росією.

В згоді з иншими національностями України, і працюючи в справах державного управління, як орган Временного Правительства, Генеральний Секретаріат Центральної Ради, твердо йти ме шляхом зміцненя нового ладу, утвореного революцією.

Прямуючи до автономного ладу на Україні, Центральна Рада, в згоді з національними меншостями України, підготовляти ме проєкти законів про автономний устрій України для внесеня їх на затверджене Учредительного Зібрання.

Вважаючи, що утворення крайового органу Временного Правительства на Україні забезпечує бажане наближеня управління краєм до потреб місцевої людности в можливих до Учредительного Зібраня межах і визнаючи, що доля всіх народів Росії міцно звязана з загальними забутками революції, ми рішучо ставимось проти замірив самовільного здійсненя автономії України до всеросійського Учредительного Зібрання.

Що торкається ся комплектування українських військових частин, то завдя сего Центральна Рада мати ме своїх представників при кабінеті військового міністра, при генеральнім штабі і верховнім головнокомандуючим, які будуть брати участь в справах комплектування окремих частин виключно Українцями, на скільки таке комплектування по затвердженню військового міністра буде являтися з технічного боку можливим без порушеня бреспособности армії.

Оповідіаючи про се громадян України, ми твердо віримо, що українська демократія, яка передала нам свою волю, разом з революційною демократією всієї Росії та її революційним правительством прикладе всі свої сили, щоби довести всю державу із окрема Україну до повного торжества революції.

У Києві 3. (17. н. ст.) липня 1917.

Перед утворенням коаліційного кабінету.

Царські авдієнції. — Домагаю Польків сповніють ся. — У. П. Р. у д-ра Зайдлера. — Міністер Українців?

„Nowa Reforma“ доносить в депеші з Відня, що цисар має знова покликати представників парламентарних партій на авдієнції.

Той сам дневник одержує відомість про конференцію президії польського кола в управителем міністерства для Польків д-ром Твардовським. Д-р Твардовський зпєвнив провідників кола, що правительство має найкращу і ширшу волю сповнити бажане польського кола та завив іменем президента міністрів, що позаго джене одної часті тих домагань вже переводить ся, а прочі з них будуть сповнені в недалекім часі.

„Neue Fr. Presse“ приносить звістку про прийняте д-ром Зайдлером У. П. Р. дня 31. липня, якій президент міністрів предложив економічну і політичну програму дефінітивного кабінету і парламентарної більшости, що мають бути утворені а просив У. П. Р. о співучасть. Президія У. П. Р. заявила президентови міністрів, що ту справу передасть до порішення повному клубови.

„Oesterr. Morgenzeitung“ доносить, що в новім кабінеті вольнуть участь всі партії з виїмком Чехів; не рішили ся ще в тій справі Польків, яких президент міністрів хоче приєднати ріжними уступками, та — мовля — ледви чи не поведе ся. А дальше пише „Oesterr. Morgenzeit.“ про становище Українців:

Що до становища Українців, то з усіх сторін говорять ся нині (себто 2. серпня с. р.) як про факт, що Українська Парламентарна Репрезентация згодила ся з пляном д-ра Зайдлера і вольме участь в більшости, яку він утворив.

Доказом на те може послужити обставина, що в Українській Парламентарній Репрезентатії вже обговорюють питання про обсаду становища українського міністра-земляки. На те місце має У. П. Р. предложити свого віцепрезидента д-ра Петрушевича.

Поляки про міністра для Українців.

Краківський „Свєт“, обговорючи намір президента міністрів покликати до кабінету міністрів земляків як представників поодиноких національностей і заявляючи ся проти тої інституції, пише між иншим:

Істнованє і компетенція міністерства для Галичини є означені царською постановою з 1873 р. в зовсім вистаряючий спосіб, а хоч та постанова не була оповіщена, то від століття безпереривного істнованя надало їй більшу силу, як її має свіжо виданий закон. За те поставлені поруч міністра для Галичини якого небув міністра, що правив, без теки, але з дою факту приписуючого собі право берегти деяких галицьких інтересів а з окрема українських, було би принциповим вилемом а інституції міністра для Галичини і зредукувало би ту інституцію до ряду польського міністра земляка. Можна собі уявити, як виглядала би ціла галицька адміністрація, коли би на ній відбивала ся безнастанна боротьба міністрів земляків Полька і Українців.

Тому не вітаємо ся висказати наше переконанє. Коли покликанє Українців до кабінету є вказане політичним положенєм і є відповідний кандидат, то нехай він радше буде іменованій ресортовим, як такий буде він відповідальний за свій ресорт, буде сам виставлений на критику, буде мусів виявляти об'єктивність в національних справах і не стане агенцією, поширяючою „żaloby ruskie“, про які знаємо з до свідку як дуже штучно і на приказ їх фабрикуєт ся.

Відозва.

Чверть мільона корон зложило галицьке громадянство протягом трьох місяців по конєць липня 1917 року на фонд ім. митр. Андрія гр. Шептицького для українських сиріт. Дотепершню зб'юкою дала українська суспільність в Галичині вислів своєї глибокої пошани для особи митрополита Андрія гр. Шептицького, якого імя сей фонд носить. Побіч сего зазначило українське громадянство своєю жертволюбивістю, що висока ціль сего фонду, зберегти для українського народу українські сироти, не була чужою для його почувань і серця.

Та хоч як радісна ся прова, то всеж таки до наміченої нами цілі ще далеко. Воєнне лихолітє збільшило в нечуваний спосіб реди українських сиріт. І коли хочемо залобігти лихові і нужді, коли гадаємо подбати, щоби українські сироти не гинули з голоду і холоду, або не пропадали безслідно для нашого народа, то мусимо зложити не сотки, але мільони корон в імя любови для найнесчастливійших між нещасливими. І як з одної сторони можемо бути горді на те, що в короткім часі зібрано такий по важний гріш, так з другої сторони не в силі ми затіти, що багато членів нашої суспільности не сповнило доси свого народного обовязку і ми надармо шукаємо в списі їх імен.

Не бачимо також в золотій книзі жертводавців в їх українських громад, хоча з відсотків сего фонду будуть користати у великій часті діти нашого селянства та міщанства.

Хто шанує імя митрополита Андрія Шептицького, хто клонить голову перед його жетєм і апостольською та громадською працею, за яку довело ся йому перебути півтрьох років в царській тюрмі; сей нехай не відкаже ся від зложеної датку на дар, наймилийший для його серця.

Хто любить свій нтрід, хто печальним оком глядить на свої власні діти та любуєт ся їх срібним голосочком, той нехай зложить подяку Богу, що хоронив його діти від сирітства, та пішли жертву на сироти, яким лиха доля забрала серце матери і батька та кріваля над головою.

Віримо в те, що ні одна свідома одиниця на нашій землі не відтягнеть ся від сего народного обовязку і не відклонить свого серця та руки від всенародного дару.

А до тих, що вже аложили свої датки на фонд сиріт, кличемо і просимо, щоби не відкажали ся вдруге і вітретє від жертв на вкладковку книжочку „Дністра“ ч. 10 300, коли їх матеріальні відносини на се дозволять. Ціль велика і гарна! В кого тільки не українське серце, нехай спішить з даткою для добра і щастя української землі!

Нехай виросте скоро друга четвертина мільона корон!

У Львові, дня 1. серпня 1917 р. За Комітет для привитаня митр. Андрія гр. Шептицького: Д-р Федак, Д-р Студинський, о. Личина.

